

УДК 330.3; 338.48

<http://orcid.org/0000-0003-5489-5058>

DETERMINAREA MODELULUI NAȚIONAL DE ECONOMIE CIRCULARĂ ÎN SECTORUL TURISM

Corina Gribincea

Dr., cerc. științific coordinator, lector universitar,
Institutul National de Cercetari Economice al
Academiei de Studii Economice din Moldova (ASEM)
Universitatea Libera Internaționala din Moldova
e-mail: corina.gribincea@gmail.com
orcid id: 0000-0003-5489-5058

Abstract. The transition to a circular economic model is still in its infancy, although Moldova has made significant economic progress over the past decade. Economic growth has not completely separated itself from the production of waste, and its approach remains problematic, with storage predominating, including illegal ones, at the expense of sustainable methods. Because of this, the performance in circular indicators, such as resource efficiency, ecological innovation, the ratio between waste generation and gross domestic product, waste management and recycling, is below the average of the member states of the European Union, including neighboring countries of the Republic of Moldova. The low involvement of citizens in circular economy practices in the tourism sector, such as reusing, repairing products, avoiding plastic and single-use packaging, preference for local products or those with low environmental impact, also reflects a low level of involvement in these directions. Thus, it is obvious that Moldova needs improvements on multiple levels of the circular economy, from greater efficiency in the use of resources and the integration of recycled materials in production processes to the prevention of waste generation and a more efficient management of it.

Keywords: circular economy, tourism, national model of circular economy.

Introducere. O economie circulară reprezintă un sistem economic, care elimină ideea de "sfârșit de viață" a produselor, axându-se în schimb pe reducerea, reutilizarea, reciclarea și recuperarea materialelor în procesele de producție, distribuție și consum. Acest model funcționează la nivel individual (produse, companii, consumatori), la nivel comunitar (parcuri eco-industriale) și la nivel global (orașe, regiuni, țări și dincolo de ele), având ca obiectiv realizarea unei dezvoltări durabile. Scopul este să creeze un mediu înfloritor, să asigure prosperitate economică și să promoveze echitatea socială, în beneficiul atât al generațiilor prezente, cât și al celor viitoare¹ (conform Kirchherr et al, 2017).

Promovând utilizarea comună, închirierea, reutilizarea, repararea, renovarea și reciclarea materialelor și produselor existente pentru a prelungi cât mai mult posibil ciclul lor de viață, economia circulară reprezintă un model de producție și consum. Această abordare are ca obiectiv minimizarea deșeurilor, astfel încât atunci când un produs ajunge la sfârșitul ciclului său de viață, materialele din care este constituit sunt reintroduse în economie prin reciclare, menținându-le în circulație și generând o valoare adăugată suplimentară.

Modelul tradițional al economiei circulare se bazează pe cantități semnificative de materiale și energie ieftine și ușor accesibile, contrastând puternic cu modelul economic tradițional, liniar, bazat pe principiul "folosim-producem-consumăm-aruncăm". În cadrul acestui model tradițional este încorporată uzura programată, prin care produsele sunt proiectate să aibă o durată de viață limitată, încurajând astfel consumatorii să achiziționeze din nou.

Fiind aplicată în sectorul turismului, economia circulară poate aduce schimbări semnificative și inovații promițătoare în structurile de afaceri existente. Această abordare deține un potențial considerabil pentru operatorii din industria turismului, oferindu-le oportunități de a obține sustenabilitate și rentabilitate crescută, dar și de a crea strategii inovatoare de marketing. Prin urmare, este crucial să se conștientizeze și să se sprijine companiile în dezvoltarea și implementarea practicilor circulare.

Determinarea unui model național de economie circulară în sectorul turismului este un proces complex și necesită o abordare integrată, care poate implica mai multe etape și elemente esențiale: analiza și evaluarea actuală a sectorului, identificarea oportunităților și provocărilor specifice, crearea unui cadru legal și politic, promovarea inovației și colaborarea între părți interesate, educație și conștientizare, monitorizare și evaluare.

În continuare vom analiza **elementele de monitorizare în economia circulară în sectorul turism** (Tab.1).

Determinarea unui model național de economie circulară în sectorul turismului presupune, în esență, o abordare cuprinzătoare și colaborativă, care să implice guvernul, sectorul privat, organizațiile non-guvernamentale și alte părți interesate pentru a dezvolta și implementa strategii și politici eficiente și sustenabile.

Dezvoltarea și implementarea unui cadru pentru monitorizarea economiei circulare (precum cel dezvoltat în UE) reprezintă un instrument esențial pentru evaluarea progresului înregistrat în direcția unei economii circulare în Republica Moldova. Acesta poate fi aplicat și la nivel sectorial, dezvoltând indicatori specifici în turism. Acest cadru are în vedere contribuția sistemului economic circular la obiectivele de neutralitate climatică, reziliență și sustenabilitate la nivel global. O abordare-cheie în această tranziție, pentru Moldova, constă în reducerea consumului de materii prime și a generării de deșeuri.

Tabel 1. Indicatori de monitorizare a sectorului turismului prin prisma economiei circulare în Republica Moldova

Indicator	Importanța
<i>Producția și consumul</i>	
Consumul de materii prime ✓ Amprenta materiilor prime (tone pe cap de locuitor) ✓ Productivitatea resurselor (EUR/kg)	Scăderea consumului de materii prime indică decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor.
Achizițiile publice verzi	Achizițiile publice reprezintă o mare parte a consumului și pot stimula economia circulară.
Generarea deșeurilor ✓ Generarea totală de deșeuri pe cap de locuitor (kg pe cap de locuitor) ✓ Generarea totală de deșeuri (cu excepția deșeurilor minerale majore) per PIB (kg per EUR) ✓ Generarea de deșeuri municipale pe cap de locuitor ✓ Deșeuri alimentare (kg pe cap de locuitor) ✓ Generarea de deșeuri de ambalaje pe cap de locuitor ✓ Generarea de deșeuri de ambalaje din plastic pe cap de locuitor (kg pe cap de locuitor)	Într-o economie circulară, generarea de deșeuri este redusă la minimum.
<i>Gestionarea deșeurilor</i>	
Ratele de reciclare totale ✓ Rata de reciclare a deșeurilor municipale (%) ✓ Rata de reciclare pentru toate deșeurile, cu excepția deșeurilor minerale majore (%)	Creșterea ratelor de reciclare face parte din tranziția către o economie circulară.

Ratele de reciclare a fluxurilor specifice de deșeuri ✓ Rata de reciclare a tuturor tipurilor de deșeuri de ambalaje (%) ✓ Rata de reciclare a deșeurilor de ambalaje din plastic (%) ✓ Rata de reciclare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice care sunt colectate separat (%)	Progresele înregistrate în ceea ce privește reciclarea fluxurilor de deșeuri principale sunt esențiale pentru sustenabilitate și reziliență.
<i>Materii prime secundare</i>	
Contribuția materialelor reciclate la cererea de materii prime ✓ Rata de utilizare circulară a materialelor (%) ✓ Ratele de reciclare a materialelor la sfârșitul ciclului de viață (%)	Într-o economie circulară, materiile prime secundare sunt utilizate în mod obișnuit pentru a fabrica noi produse.
Comerțul cu materii prime reciclabile ✓ Importuri din afara UE (tone) ✓ Exporturi în afara UE (tone) ✓ Comerț intra-UE (tone)	Comerțul cu materiale reciclabile reflectă importanța pieței interne și a participării la nivel mondial la economia circulară.
<i>Competitivitate și inovare</i>	
Investițiile private, locurile de muncă și valoarea adăugată brută legate de sectoarele economiei circulare ✓ Investiții private (% din PIB) ✓ Ocuparea forței de muncă (% de ocupare a forței de muncă) ✓ Valoarea adăugată brută (% din PIB)	Economia circulară poate contribui la crearea de locuri de muncă și la creșterea economică.
Ecoinovarea ✓ Brevete legate de gestionarea și reciclarea deșeurilor (număr și număr la milion de locuitori)	Tehnologiile inovatoare legate de economia circulară stimulează competitivitatea la nivel mondial a UE.
<i>Durabilitatea globală și reziliența</i>	
Durabilitatea globală ✓ Amprenta consumului (indice 2010 = 100 și numărul cazurilor de depășire a limitelor planetei) ✓ Emisii de GES generate de activitățile de producție (kg pe cap de locuitor)	Amprenta consumului indică măsura în care sistemele de producție și consum se încadrează în limitele planetei. Economia circulară contribuie la neutralitatea climatică.
Reziliența ✓ Dependența de importurile de materii prime (%) ✓ Autonomia UE în domeniul materiilor prime (%)	Economia circulară contribuie la securitatea aprovizionării cu materii prime și la abordarea riscurilor legate de aprovizionare, în special în ceea ce privește materiile prime critice.

Sursa: adaptat în baza *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind un cadru revizuit de monitorizare pentru economia circulară*

Elementele de monitorizare în economia circulară din sectorul turismului - acest proces necesită o abordare comprehensivă și colaborativă, implicând guvernul, sectorul privat, organizațiile non-guvernamentale și alte părți interesate pentru dezvoltarea și implementarea unor strategii și politici eficiente și durabile.

Concluzii. Dezvoltarea și implementarea unui cadru de monitorizare pentru economia circulară reprezintă un instrument esențial în evaluarea progresului către o economie circulară în

Conferința internațională științifico-practică în onoarea a 33-a aniversării a Universității de Stat Comrat

Republica Moldova. Acest cadru poate fi aplicat la nivel sectorial, dezvoltând indicatori specifici pentru industria turismului. Acest sistem de monitorizare are în vedere contribuția modelului economic circular la obiectivele de neutralitate climatică, reziliență și sustenabilitate globală. Un aspect crucial al acestei tranziții în Republica Moldova constă în reducerea consumului de materii prime și generarea de deșeuri.

Cadrul de monitorizare include care va include potentiali noi indicatori, precum amprenta materială și productivitatea resurselor vor permite monitorizarea eficienței materiale a sistemului de producție și consum din Republica Moldova. Evaluarea progresului în direcția obiectivelor de prevenire a deșeurilor este esențială într-o economie circulară cu un impact minim asupra mediului înconjurător. Mai mult decât atât, acest cadru oferă posibilitatea de a monitoriza contribuția modelului de economie circulară la durabilitate, neutralitate climatică și reziliență economică. Acest proces de monitorizare are în vedere amprenta consumului, emisiile de gaze cu efect de seră din activitățile de producție, dependența de importuri de materiale și nivelul de autosuficiență al țării în ceea ce privește materiile prime critice.

Prin completarea acestui cadru extins de monitorizare a economiei circulare, acesta va furniza date și perspective esențiale pentru evaluarea și îmbunătățirea tranziției către un model economic circular și sustenabil în sectorul turismului din Republica Moldova.

În acest context, adoptarea principiilor economiei circulare poate reprezenta un pas semnificativ pentru promovarea unui turism durabil și ecologic. Integrând conceptele economiei circulare în toate aspectele turismului - de la mijloacele de transport, cazare, activități recreative, până la gestionarea alimentației și reducerea/deprevenirea deșeurilor - se poate contura un cadru sustenabil și eficient.

Bibliografie:

1. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind un cadru revizuit de monitorizare pentru economia circulară, mai.
https://www.cdep.ro/afaceri_europene/CE/2023/COM_2023_306_RO_ACT_part1_v3.pdf
2. Julian Kirchherr, Denise Reike, Marko Hekkert. Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions, Resources, Conservation and Recycling, Vol.127, 2017, pp. 221-232, ISSN 0921-3449. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005>
3. Parlamentul European, Economia circulară: definiție, importanță și beneficia.
<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/economy/20151201STO05603/economia-circulara-definitie-importanta-si-beneficii>